

มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ
Occupational Standard and Professional Qualifications

มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ สาขาวิชาชีพเกษตรกรรม
สาขาเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ อาชีพผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม อาชีพผู้ผลิตเส้นไหม

จัดทำโดย สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)

1. ชื่อมาตรฐานอาชีพ

มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ สาขาวิชาชีพเกษตรกรรม สาขาเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ อาชีพผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม อาชีพผู้ผลิตเส้นไหม

2. ประวัติการปรับปรุงมาตรฐาน

N/A

3. ทะเบียนอ้างอิง (Imprint)

N/A

4. ข้อมูลเบื้องต้น

“ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ” ถูกพัฒนาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการรับรอง “สมรรถนะ” ของกำลังคนตามมาตรฐานอาชีพ

เพื่อตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ผ่านกระบวนการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ เพื่อให้บุคลากรได้รับการยอมรับในความรู้ ทักษะ

ตลอดจนความสามารถในการประกอบอาชีพ และได้รับ “คุณวุฒิวิชาชีพ” ที่สอดคล้องกับสมรรถนะ ประสบการณ์ และความรู้

และสามารถใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในสายอาชีพของตนเอง โดยคุณวุฒิวิชาชีพนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อกำลังคนของประเทศ

ทั้งที่เป็นผู้ไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับสูงแต่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพและผู้ที่มีคุณวุฒิการศึกษาที่ต้องการต่อยอดความก้าวหน้าในอาชีพ

ทั้งนี้ “คุณวุฒิวิชาชีพ” สามารถนำไปเทียบเคียงและเชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิและการรับรองอื่นๆ ทั้งภายในประเทศและระดับสากล

สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิชาชีพในการจัดทำมาตรฐานอาชีพ โดยร่วมกับภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม

และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อระบุสมรรถนะที่ต้องการเพื่อจัดทำเป็น “มาตรฐานอาชีพ”

อันหมายถึงการกำหนดระดับสมรรถนะของบุคคลในการประกอบอาชีพและกำหนดระดับคุณวุฒิวิชาชีพในการรับรอง โดยคณะกรรมการสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ

ได้กำหนดสาขาวิชาชีพในการให้ประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพไว้ทั้งสิ้น 72 สาขาวิชาชีพ

และสถาบันได้ดำเนินโครงการจัดทำและทบทวนมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพมาแล้วตั้งแต่ปี.ศ. 2556 ถึงปี.ศ. 2564 รวม 51 สาขาวิชาชีพ

ดังนั้นจึงเห็นควรดำเนินโครงการจัดทำและทบทวนมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพในปี.ศ. 2565 เพื่อจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพอื่นๆ เพิ่มเติม

อันจะทำให้มีมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพที่สามารถนำไปพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะของตนเอง

ผู้ประกอบการสามารถใช้ประกอบการจ้างงานได้ตรงตามความต้องการ

สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ

และจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศไทยได้ในที่สุด

สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) มีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิชาชีพในการจัดทำมาตรฐานอาชีพ โดยร่วมกับกลุ่มบุคคลในอาชีพ

และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อระบุสมรรถนะที่ต้องการเพื่อจัดทำเป็น “มาตรฐานอาชีพ”

อันหมายถึงการกำหนดระดับสมรรถนะของบุคคลในการประกอบอาชีพและกำหนดระดับคุณวุฒิวิชาชีพในการรับรอง

และการสนับสนุนการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ สาขาวิชาชีพเกษตรกรรม สาขาเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ อาชีพผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และอาชีพผู้ผลิตเส้นไหม

จะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างมาตรฐาน สร้างอาชีพให้กับบุคลากรในประเทศต่อไป

5. ประวัติการปรับปรุงมาตรฐานในแต่ละครั้ง

N/A

6. ครั้งที่

N/A

7. คุณวุฒิวิชาชีพที่ครอบคลุม (Professional Qualifications included)

สาขาวิชาชีพเกษตรกรรม

สาขาเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ

อาชีพผู้ผลิตเส้นไหม ระดับ 4

8. คุณวุฒิวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง (Related Professional Qualifications)

N/A

9. หน่วยสมรรถนะทั้งหมดในมาตรฐานอาชีพ (List of All Units of Competence within this Occupational Standards)

รหัสหน่วยสมรรถนะ	เนื้อหา
B1201	จัดตั้งเป็นผู้ผลิตเส้นไหม
B1202	เตรียมรังไหมที่จะนำมาสาวเป็นเส้นไหม
B1203	ผลิตเส้นไหม
B1204	กำหนดระบบตรวจสอบคุณภาพเส้นไหม ณ แหล่งผลิต
B1205	บรรจุภัณฑ์ และการเก็บรักษาเส้นไหม

10. ระดับคุณวุฒิ

10.1 สาขาวิชาชีพเกษตรกรรม สาขาเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ อาชีพผู้ผลิตเส้นไหม ระดับ 4

คุณลักษณะของผลการเรียนรู้ (Characteristics of Outcomes)

มีความสามารถในการสาวไหม เพื่อนำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ ปฏิบัติงานที่หลากหลายครอบคลุมกระบวนการผลิตเส้นไหม การปรับปรุงคุณภาพผลผลิตให้ดีขึ้น มีการพัฒนาเริ่มสิ่งใหม่ ๆ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ในการผลิตเส้นไหมได้ โดยใช้ความรู้และหลักการที่เกี่ยวข้อง หาข้อสรุปประเด็นปัญหา และตัดสินใจงานในหน้าที่ได้ด้วยตนเอง มีทักษะในการปฏิบัติงาน การควบคุมกระบวนการทำงานและประเมินผลการทำงานของตนเองได้ อีกทั้งมีความรู้การปฏิบัติที่ปลอดภัย

การเลื่อนระดับคุณวุฒิวิชาชีพ (Qualification Pathways)

1. คุณสมบัติของผู้ที่สามารถเข้ารับการประเมินคุณวุฒิวิชาชีพ อาชีพผู้ผลิตเส้นไหม ระดับ 4 จะต้องมีความรู้ดังนี้

1.1 กลุ่มบุคคลในอาชีพเกษตรกร

1.2 มีประสบการณ์ในอาชีพผู้ผลิตเส้นไหมไม่น้อยกว่า 3 ปีอย่างต่อเนื่อง

2. การได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ อาชีพผู้ผลิตเส้นไหม ระดับ 4

2.1 ผ่านเกณฑ์การประเมินตามหน่วยสมรรถนะ สาขาวิชาชีพเกษตรกรรม สาขาเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ อาชีพผู้ผลิตเส้นไหม ระดับ 4 จำนวน 5 หน่วยสมรรถนะของคุณวุฒิวิชาชีพนี้

หลักเกณฑ์การต่ออายุหนังสือรับรองมาตรฐานอาชีพ

N/A

กลุ่มบุคคลในอาชีพ (Target Group)

ผู้ที่ปฏิบัติงานผลิตเส้นไหม

หน่วยสมรรถนะ (หน่วยสมรรถนะทั้งหมดของคุณวุฒิวิชาชีพนี้)

B1201 จัดตั้งเป็นผู้ผลิตเส้นไหม

B1202 เตรียมรังไหมที่จะนำมาสาวเป็นเส้นไหม

B1203 ผลิตเส้นไหม

B1204 กำหนดระบบตรวจสอบคุณภาพเส้นไหม ณ แหล่งผลิต

B1205 บรรจุภัณฑ์ และการเก็บรักษาเส้นไหม

ตารางแผนผังแสดงหน้าที่

1. ตารางแสดงหน้าที่ 1

ประกาศใช้ ณ 16/02/2566

ตาราง 1 : FUNCTIONAL MAP แสดง KEY PURPOSE , KEY ROLES , KEY FUNCTION

ความมุ่งหมายหลัก Key Purpose	บทบาทหลัก Key Roles		หน้าที่หลัก Key Function	
คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
ผลิตและพัฒนาการผลิตพืชเศรษฐกิจเพื่อจำหน่ายในประเทศและแข่งขันได้กับนานาชาติ	10	ปลูกหม่อนให้ได้ผลผลิตใบหม่อนที่มีคุณภาพเพื่อนำไปเลี้ยงไหม แปรรูปรังไหมและผลิตเส้นไหมเพื่อจำหน่ายขนอนไหม/รังไหม/เส้นไหมให้ได้คุณภาพมาตรฐาน	B12	ปฏิบัติงานแปรรูปรังไหม และผลิตเส้นไหม บริหารต้นทุน และการตลาดเพื่อการจำหน่ายเส้นไหมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำอธิบาย ตารางแผนผังแสดงหน้าที่เป็นแผนผังที่ใช้วิเคราะห์หน้าที่งานเพื่อให้ได้หน้าที่หลัก (Key Function)

2. ตารางแสดงหน้าที่ 1 (ต่อ)

ประกาศใช้ ณ 16/02/2566

ตาราง 2 : FUNCTIONAL MAP แสดง KEY FUNCTION , UNIT OF COMPETENCE , ELEMENT OF COMPETENCE

หน้าที่หลัก Key Function		หน่วยสมรรถนะ Unit of Competence		หน่วยสมรรถนะย่อย Element of Competence	
รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
B12	ปฏิบัติงานแปรรูปรังไหม และผลิตเส้นไหม บริหารต้นทุน และการตลาดเพื่อการจำหน่ายเส้นไหมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	B1201	จัดตั้งเป็นผู้ผลิตเส้นไหม	B1201 1	กำหนดแผนการผลิตเส้นไหมต่อปี
		B1202	เตรียมรังไหมที่จะนำมาสาวเป็นเส้นไหม	B1201 2	จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การผลิตเส้นไหมตามแผนที่กำหนด
				B1202 1	จัดทำแผนการเตรียมรังไหมเพื่อผลิตเส้นไหมตามแผนในแต่ละรุ่น
				B1202 2	คัดแยกรังไหมที่เป็นรังดี กับรังบกพร่องออกจากกัน
				B1202 3	มีระบบการจัดเก็บรังไหมสด/แห้งที่ดีเพื่อการสาวได้เส้นไหมคุณภาพ
				B1202 4	กำหนดใช้รังไหมพันธุ์เดียวกันต่อการผลิตเส้นไหมในรุ่นเดียวกัน
		B1203	ผลิตเส้นไหม	B1203 1	กำหนดชนิดเส้นไหมที่ทำการผลิต
				B1203 2	มีข้อมูลพื้นฐานเพื่อประมวลผลกำหนดวิธีการสาวไหมตามมาตรฐาน
				B1203 3	มีองค์ความรู้การสาวเส้นไหมคุณภาพ
				B1203 4	จัดทำเช็ดไหมได้ตามมาตรฐานหรือใบสั่งซื้อ
		B1204	กำหนดระบบตรวจสอบคุณภาพเส้นไหม ณ แหล่งผลิต	B1204 1	จัดตั้งชุดอุปกรณ์เพื่อการตรวจคุณลักษณะเส้นไหม เช่น ขนาดเส้นไหม น้ำหนักเช็ดไหม การจัดเรียงเส้นไหม การทำไฟไหมในเช็ดไหม ที่ผลิตในแต่ละรุ่น
				B1204 2	ตรวจชั้นคุณภาพเส้นไหมตามมาตรฐานได้หากมีใบสั่งซื้อ
		B1205	บรรจุภัณฑ์ และการเก็บรักษาเส้นไหม	B1205 1	ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ป้องกันความเสียหายของเส้นไหมไต่ระหว่างการขนส่งหรือจัดเก็บเส้นไหม
				B1205 2	มีรายละเอียดข้อมูลของเส้นไหมติดบนบรรจุภัณฑ์
				B1205 3	มีระบบป้องกันความเสียหายต่อเส้นไหมในระหว่างการจัดเก็บในสต็อก

คำอธิบาย

ตารางแผนผังแสดงหน้าที่ (ต่อ) เป็นแผนผังที่ใช้วิเคราะห์หน้าที่งานหลังจากได้หน้าที่หลัก (Key Function) เพื่อให้ได้ หน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence) และหน่วยสมรรถนะย่อย (Element of Competence)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ B1201
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะ จัดตั้งเป็นผู้ผลิตเส้นไหม
3. ทบทวนครั้งที่ N/A
4. สร้างใหม่ ☒ ปรับปรุง ☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 ช่างงานหัตถกรรมสิ่งทอ เครื่องหนัง และวัสดุที่เกี่ยวข้อง

ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนกรอเส้นไหม เส้นด้าย

ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนสาวและบิดเกลียวไหมด้วยมือ

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

มีความรู้และทักษะในการวางแผนและกำหนดแผนการผลิตเส้นไหมต่อไป โดยเตรียมพื้นที่ปฏิบัติงาน วัสดุ เครื่องมืออุปกรณ์ให้พร้อมในการแปรรูปไหมให้เป็นเส้นไหมตามแผนที่กำหนด ควบคุมกระบวนการปฏิบัติงาน สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการผลิตเส้นไหมได้ด้วยตนเอง โดยใช้ความรู้ทางหลักการที่เกี่ยวข้อง

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

อาชีพการเกษตร

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

ISCO - 08 หมวดใหญ่ 7 ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

- มกษ. 8000-2564 มาตรฐานสินค้าเกษตรเรื่องเส้นไหมดิบ: เส้นไหมไทยสาวมือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- มกษ. 8002-2556 เส้นไหมดิบ: เส้นไหมสาวด้วยเครื่องจักร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- มกษ. 5900-2564 การปฏิบัติที่ดีสำหรับการผลิตเส้นไหมดิบ: เส้นไหมไทยสาวมือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
B12011 กำหนดแผนการผลิตเส้นไหมต่อไป	1. วางแผนการผลิตเส้นไหมประเภทต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและศักยภาพของกลุ่ม 2. จัดทำแผนการผลิตเส้นไหมต่อไป	แฟ้มสะสมผลงาน
B12012 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การผลิตเส้นไหมตามแผนที่กำหนด	1. เตรียมวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ในการแปรรูปไหมให้เป็นเส้นไหมให้ครบถ้วนและสอดคล้องกับแผนการผลิตเส้นไหม 2. ตรวจสอบสภาพการใช้งานของเครื่องมืออุปกรณ์ในการแปรรูปไหมให้เป็นเส้นไหมให้สะอาดและใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ 3. มีระบบการบำรุงรักษา ทำความสะอาดและจัดเก็บเครื่องมืออุปกรณ์ในการแปรรูปไหมให้เป็นเส้นไหมอย่างถูกต้องและเหมาะสม	แฟ้มสะสมผลงาน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

1. สามารถอ่านออกเขียนได้
2. มีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรกรรม
3. มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปใหม่เป็นเส้นไหม

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

1. การวางแผนการผลิตเส้นไหมประเภทต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
2. การเตรียมและใช้วัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ในการแปรรูปใหม่เพื่อผลิตเส้นไหม
3. การทำงานร่วมกับผู้อื่นและสื่อสารกับผู้ร่วมงานให้เข้าใจได้ดี
4. ทักษะการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานให้ครบถ้วนตามแบบฟอร์มที่กำหนด

(ข) ความต้องการด้านความรู้

1. ประเภทเส้นไหมและขั้นตอนการผลิตเส้นไหมเพื่อนำมาใช้วางแผนการผลิตเส้นไหม
2. การเตรียมสถานที่และวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการผลิตเส้นไหม

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

หลักฐานรับรองปฏิบัติงานด้านการผลิตเส้นไหม (ถ้ามี)

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

ใบประกาศนียบัตรที่ผ่านการอบรมด้านการผลิตเส้นไหม หรือในวิชาที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ง) วิธีการประเมิน

แฟ้มสะสมผลงาน (เทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ RESK : Recognition of Existing Skills and Knowledge)

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

1. จัดทำแผนการผลิตเส้นไหม ภายใต้ปริมาณรังไหมที่มีแผนการรับเข้าเป็นวัตถุดิบในการผลิตตามที่กำหนดอย่างชัดเจน พร้อมกับแหล่งตลาดในการจำหน่ายเส้นไหม
2. วัสดุ เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการผลิตเส้นไหมมีสภาพที่สมบูรณ์พร้อมใช้งานได้ ดังนี้
  - 1) ชุดอุปกรณ์สาวไหมแบบพื้นบ้านหรือแบบปรับปรุง หรือที่มีเครื่องทุ่นแรงช่วยในการสาวเส้นไหม จะใช้หม้อต้มสาวไหม พวงสาวไหมแบบพื้นบ้านหรือแบบปรับปรุงไม้ค้ำ (ใช้สำหรับกดรังไว้) กรรไกร เต้า อุปกรณ์เก็บเส้นไหม เช่น อัก เหล่ง หรือภาชนะรองรับเส้นไหม เป็นต้น
  - 2) ชุดเครื่องสาวไหมขนาดเล็ก จะใช้เครื่องสาวไหมขนาดเล็กไม่เกิน 5 แรงม้า หม้อต้มรังไหม เทอร์โมมิเตอร์ อ่างสาวไหม และอีก
  - 3) เหล่งกรองเส้นไหมเพื่อทำเช็ดไหม พร้อมอุปกรณ์สำหรับทำไฟ

16. หน่วยสมรรถนะร่วม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

เจ้าหน้าที่สอบพิจารณาหลักฐานของผู้เข้ารับการประเมิน ในกระบวนการประเมินเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ โดยหลักฐานต้องมีความสอดคล้องตามหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence: UoC) สมรรถนะย่อย (Element of Competence: EoC) และเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria: PC)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ B1202
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะ เตรียมรังไหมที่จะนำมาสาวเป็นเส้นไหม
3. ทบทวนครั้งที่ N/A
4. สร้างใหม่ ☒ ปรับปรุง ☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 ช่างงานหัตถกรรมสิ่งทอ เครื่องหนัง และวัสดุที่เกี่ยวข้อง

ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนกรอเส้นไหม เส้นด้าย

ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนสาวและบิดเกลียวไหมด้วยมือ

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

มีความสามารถในการเตรียมรังไหมที่จะนำมาสาวเป็นเส้นไหม ครอบคลุมการจัดทำแผนการเตรียมรังไหม การคัดแยกรังไหม และการจัดเก็บรักษารังไหมที่จะนำมาสาวเป็นเส้นไหมที่มีคุณภาพ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมรังไหมโดยใช้ความรู้และหลักการได้ด้วยตนเอง

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

อาชีพการเกษตร

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

ISCO - 08 หมวดใหญ่ 7 ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

- มกษ. 8000-2564 มาตรฐานสินค้าเกษตรเรื่องเส้นไหมดิบ: เส้นไหมไทยสาวมือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- มกษ. 8001-2553 มาตรฐานสินค้าเกษตรเรื่องรังไหมพันธุ์ไทยสีเหลือง สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- มกษ. 8002-2556 มาตรฐานสินค้าเกษตรเรื่องเส้นไหมดิบ: เส้นไหมสาวด้วยเครื่องจักร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- มกษ. 5900-2564 มาตรฐานสินค้าเกษตรเรื่องการปฏิบัติที่ดีสำหรับการผลิตเส้นไหมดิบ: เส้นไหมไทยสาวมือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
B12021 จัดทำแผนการเตรียมรังไหมเพื่อผลิตเส้นไหมตามแผนในแต่ละรุ่น	1. วางแผนพันธุ์และปริมาณรังไหมที่ใช้ในการผลิตเส้นไหมในแต่ละรุ่นได้ 2. จัดทำแผนการเตรียมรังไหมเพื่อผลิตเส้นไหมในแต่ละรุ่น	แฟ้มสะสมผลงาน
B12022 คัดแยกรังไหมที่เป็นรังดี กับรังบกพร่องออกจากกัน	1. คัดแยกรังดี และรังบกพร่องได้ตามข้อกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร 2. ระบุลักษณะของรังไหมที่คัดแยกเพื่อนำมาสาวให้ได้เส้นไหมแต่ละชนิด	แฟ้มสะสมผลงาน

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
B12023 มีระบบการจัดเก็บรังไหมสด/แห้งที่ดีเพื่อการสาวได้เส้นไหมคุณภาพ	1. จัดเก็บรังไหมดีที่จะนำไปสาวไหมอย่างมีระเบียบและชัดเจน โดยแยกจากรังไหมเสีย 2. เก็บรักษารังไหมสดเพื่อรอการใช้งานอย่างถูกวิธี 3. เก็บรักษารังไหมที่ผ่านการอบเพื่อฆ่าตัวคักแค้หรืออบจนแห้ง อย่างถูกวิธี เพื่อป้องกันเชื้อรา และป้องกันสัตว์และแมลงศัตรูเข้าทำลายรังไหมได้	แฟ้มสะสมผลงาน
B12024 กำหนดใช้รังไหมพันธุ์เดียวกันต่อการผลิตเส้นไหมในรุ่นเดียวกัน	1. กำหนดพันธุ์รังไหมที่ใช้ในการสาวไหมแต่ละรุ่นให้ได้คุณลักษณะเดียวกัน โดยต้องเป็นพันธุ์เดียวกัน มีขนาดและสีสม่ำเสมอ 2. คัดพันธุ์รังไหมพันธุ์เดียวกัน ให้ได้คุณลักษณะเดียวกัน โดยต้องมีขนาดและสีสม่ำเสมอ	แฟ้มสะสมผลงาน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

1. สามารถอ่านออกเขียนได้
2. มีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรกรรม
3. มีความรู้เกี่ยวกับรังไหมที่จะนำมาสาวเป็นเส้นไหม

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

1. การวางแผนพันธุ์รังไหมที่นำมาใช้ผลิตเส้นไหมแต่ละรุ่น
2. คัดแยกรังไหมที่จะนำมาสาวเป็นเส้นไหม
2. การจัดเก็บรังไหมที่จะนำมาสาวเป็นเส้นไหม
3. ทักษะการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาสาวเป็นเส้นไหม
4. การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการสื่อสารกับผู้ร่วมงานให้เข้าใจได้ดี
5. การบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานให้ครบถ้วนตามแบบฟอร์มที่กำหนด

(ข) ความต้องการด้านความรู้

1. ความรู้เรื่องลักษณะรังไหมดี รังไหมเสีย/รังบกพร่อง
2. ความรู้เรื่องวิธีการคัดแยกรังไหมดี รังไหมเสีย/รังบกพร่อง
3. ความรู้เรื่องวิธีการเก็บรักษารังไหมให้คงคุณภาพ

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

หลักฐานรับรองปฏิบัติงานด้านการผลิตเส้นไหม (ถ้ามี)

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

ใบประกาศนียบัตรที่ผ่านการอบรมด้านการผลิตเส้นไหม หรือในวิชาที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ง) วิธีการประเมิน

แฟ้มสะสมผลงาน (เทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิจาวิชาชีพ RESK : Recognition of Existing Skills and Knowledge)

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

- กำหนดแผนการรับรังไหมเพื่อการผลิตเส้นไหมอย่างต่อเนื่องตามแผนการผลิตเส้นไหมที่ได้จัดทำขึ้น เพื่องานผลิตเส้นไหมอย่างชัดเจน ทั้งวันและปริมาณรังไหม
- การคัดแยกรังดี รังบกพร่อง เพื่อการใช้ผลิตเส้นไหมตามชนิดที่กำหนดแผนการผลิตและแปรรูปตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนด ดังนี้

2.1 รังดี เป็นรังไหมสด มีลักษณะทางกายภาพตรงตามพันธุ์ ดักแต่ไม่ตาย ผ้นง่าตัวดักแต่มีสีเหลืองน้ำตาล เปลือกรังไหมต้องสะอาด ไม่เปื้อนและไม่ดำ และปราศจากสิ่งแปลกปลอมที่มองเห็นได้ เช่น เศษใบหม่อน มูลไหม เส้นไหมเกาะรวมตัวกัน และมีเปอร์เซ็นต์รังไหมเสีย และเปอร์เซ็นต์เปลือกรังตามมาตรฐานสินค้าเกษตรกำหนด (มกษ. 8001-2553)

2.2 รังบกพร่อง มีลักษณะดังนี้

- (1) รังแฝด คือ รังไหมที่เกิดจากไหมตั้งแต่ ๒ ตัว ขึ้นไปทำรังร่วมกัน ซึ่งเมื่อนำมาสาวจะทำให้เส้นไหมขาดบ่อย และสาวยาก เพราะเส้นไหมพันกัน เส้นไหมไม่เรียบ และประสิทธิภาพการสาวไหมลดลง การเกิดรังแฝด อาจเกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น ลักษณะของพันธุ์ไหม จำนวนไหมต่อจ่อมากเกินไป ลักษณะจ่อไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับหนอนไหม
- (2) รังเจาะ คือ รังไหมที่ถูกหนอนแมลงวันก้นขนหรือผีเสื้อไหมเจาะรังไหมออกมา หรือจากมดหรือสัตว์อื่นกัด ทำให้รังไหมที่ถูกเจาะเกิดเป็นรู เมื่อนำไปสาวเป็นเส้นไหมเท่ากับไปตัดเส้นไหม ทำให้เส้นไหมขาด และประสิทธิภาพในการสาวไหมต่ำ
- (3) รังเปื้อนภายใน คือ รังไหมที่เกิดจากดักแด้ตายภายในรัง หรือไหมเป็นโรคแต่สามารถทำรังได้ เมื่อทำรังเสร็จก็ตายอยู่ภายในรัง ทำให้รังไหมสกปรก เมื่อนำมาสาวจะได้เส้นไหมมีสีดำ ไม่มีคุณภาพ
- (4) รังเปื้อนภายนอก คือ รังไหมที่เปื้อนสิ่งขับถ่ายของไหมตัวอื่นที่ปล่อยก่อนทำรัง หรือการแตกของไหมที่เป็นโรคที่เก็บเข้าจ่อ ทำให้รังไหมที่อยู๋ในจ่อเดียวกัน เมื่อนำไปสาวทำให้ถึงเส้นไหมได้ยาก
- (5) รังบาง คือ รังไหมที่ได้จากไหมที่ไม่แข็งแรง หรือไหมเป็นโรคแล้วเจริญเติบโตเป็นไหมสุกช้าทำรัง จึงพันเส้นไหมได้น้อย ทำให้รังไหมบางผิดปกติ หรือเกิดจากการเก็บไหมเข้าจ่อช้าเกินไป จึงพันเส้นไหมตามขอบกระดังหรือมุมของโต๊ะเลี้ยงไหม
- (6) รังหลวม คือ รังไหมที่เกิดจากการทำรังของไหมในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น อุณหภูมิชื้นๆ ลมๆ ส่งผลให้การพันไหมไม่สม่ำเสมอ รังไหมแยกเป็นชั้น ๆ หากนำไปสาวเส้นไหมจะขาดบ่อย
- (7) รังห่วยง่าย คือ รังไหมที่มีลักษณะตามสายพันธุ์ไหมที่ไม่เหมาะสม หรือเกิดจากอุณหภูมิสูงในช่วงกกไข่ บางครั้งเกิดจากอุณหภูมิระหว่างที่ไหมทำรัง รังไหมชนิดนี้จะมีส่วนหัวแหลมผิดปกติ เมื่อนำไปต้มบริเวณส่วนแหลมจะละลาย และถ้านำมาสาวเส้นไหมจะสาวยาก ทำให้บริเวณส่วนแหลมขาด
- (8) รังผิดปกติ คือ รังไหมที่เกิดจากการทำรังของไหมในจ่อที่ไม่เหมาะสม หรือลักษณะจ่อไม่ถูกสุขลักษณะ หรือเกิดจากไหมที่ไม่แข็งแรงทำรังได้ไม่สมบูรณ์ ลักษณะรังไหมชนิดนี้จะบิดเบี้ยว ไม่สมบูรณ์ และไม่มีควมสม่ำเสมอ เมื่อนำไปต้มรวมกับรังไหมดีมักจะละลาย หรือบางทีก็แข็ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปร่างของรังนั้น ๆ ว่าผิดปกติลักษณะใด
- (9) รังติดข้างจ่อ หรือรังด้าน คือ รังไหมที่เกิดจากการทำรังของไหมติดข้างจ่อ หรือติดกับกระดาดจ่อ หรืออาจเกิดจากการใช้จ่อไม่เหมาะสม ลักษณะรังจะแบนผิดปกติและหนาเป็นบางส่วน ซึ่งเกิดจากการจับหนอนไหมเข้าจ่อแน่นเกินไป ทำให้ไหมมีพื้นที่ทำรังไม่เพียงพอ
- (10) รังบุ คือ รังไหมที่เกิดจากการซ้อนทับกัน บรรจุแน่นเกินไป หรือเกิดจากการจัดการขนส่งไม่ระมัดระวังจนกระทบกระเทือนกัน หรือจัดเก็บที่ไม่เหมาะสม จนทำให้รังไหมยุบตัว
- (11) รังขึ้นรา คือ รังไหมที่เกิดจากการอบแห้งไม่สมบูรณ์ หรือเก็บรักษาในที่ระบายอากาศไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความชื้นในภาชนะเก็บรังไหม จึงมีราเกิดขึ้นที่เปลือกรังไหมหรือดักแด้

3. การเก็บรักษารังไหมเพื่อรอนำมาสาวเป็นเส้นไหม ควรดำเนินการดังนี้

(1) กรณีเก็บรังไหมสด ให้เก็บในตู้ควบคุมอุณหภูมิระหว่าง 5 ถึง 8 °C เพื่อชะลอการเจาะรังไหมของผีเสื้อ

(2) กรณีเก็บรังไหมที่ผ่านการอบเพื่อฆ่าดักแด้ หรืออบจนแห้ง ให้เก็บรักษารังไหมในสภาพความชื้นสัมพัทธ์ต่ำกว่า 70% เพื่อป้องกันเชื้อรา และป้องกันสัตว์และแมลงศัตรูเข้าทำลายรังไหมได้

4. จัดการรังไหมที่รับซื้อตามแผนการผลิตให้เป็นสัดส่วนแต่พันธุ์ไหมอย่างชัดเจน เพื่อการผลิตเส้นไหมที่ดีและเหมาะสม มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และเป็นตลาดต้องหรือตามใบสั่งซื้อ

16. หน่วยสมรรถนะรวม (ถ้ามี)

N/A

17. ชุดสาขาร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

เจ้าหน้าที่สอบพิจารณาหลักฐานของผู้เข้ารับการประเมิน ในกระบวนการประเมินเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ โดยหลักฐานต้องมีความสอดคล้องตามหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence: UoC) สมรรถนะย่อย (Element of Competence: EoC) และเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria: PC)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะB1203
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะผลิตเส้นไหม
3. ทบทวนครั้งที่N/A
4. สร้างใหม่☒ปรับปรุง☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

- ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 ช่างงานหัตถกรรมสิ่งทอ เครื่องหนัง และวัสดุที่เกี่ยวข้อง
- ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนกรอเส้นไหม เส้นด้าย
- ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนสาวและบิดเกลียวไหมด้วยมือ

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

มีความรู้และทักษะทางเทคนิคในการปฏิบัติงานผลิตเส้นไหม เริ่มจากกำหนดชนิดเส้นไหมที่ทำการผลิต การต้มรังไหม การกำหนดวิธีการสาวเส้นไหมตามมาตรฐาน และลักษณะและคุณภาพเส้นไหมที่ต้องการ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสาวเส้นไหมได้โดยใช้ความรู้และหลักการได้ด้วยตนเอง สามารถควบคุมกระบวนการผลิตเส้นไหมและประเมินผลผลิตเส้นไหมได้

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

อาชีพการเกษตร

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

ISCO - 08 หมวดใหญ่ 7 ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

1. มกษ. 8000-2565 มาตรฐานสินค้าเกษตรเรื่อง เส้นไหมดิบ: เส้นไหมไทยสาวมือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. มกษ. 5900-2564 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติที่ดีสำหรับการผลิตเส้นไหมดิบ :เส้นไหมไทยสาวมือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
B12031 กำหนดชนิดเส้นไหมที่ทำการผลิต	1. ระบุชนิดเส้นไหมที่ผลิตด้วยการสาวไหมแบบพื้นฐานเช่นสาวไหมเลย สาวไหมลืบ สาวไหมน้อย สาวไหมแล่ง พร้อมทั้งระบุขนาดเส้นไหมหน่วยเป็นดนิเยร์/เดน ได้ถูกต้อง 2. อธิบายลักษณะของเส้นไหมแต่ละชนิดที่ผลิตจากการสาวไหมแบบพื้นฐานได้ถูกต้อง	แฟ้มสะสมผลงาน

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
B12032 มีข้อมูลพื้นฐานเพื่อประมวลผลกำหนดวิธีการสาวไหมตามมาตรฐาน	1. อธิบายขั้นตอนและวิธีการสาวไหมแต่ละขั้นตอนตามข้อกำหนดในมาตรฐานได้ 2. อธิบายข้อควรระวังและข้อควรปฏิบัติในการสาวไหมให้เหมาะสมกับชนิดเส้นไหมที่ผลิตได้ 3. อธิบายวิธีการสาวเส้นไหมให้ได้เส้นไหมในแบบต่าง ๆ ตามมาตรฐาน ได้ถูกต้อง	แฟ้มสะสมผลงาน
B12033 มีองค์ความรู้การสาวเส้นไหมคุณภาพ	1. อธิบายเทคนิควิธีการสาวไหมชนิดต่าง ๆ ให้มีคุณภาพเฉพาะตามมาตรฐานได้ 2. อธิบายคุณภาพของเส้นไหมชนิดต่าง ๆ ที่ผลิตตามข้อกำหนดขั้นต้นและข้อกำหนดเฉพาะตามมาตรฐานได้	แฟ้มสะสมผลงาน
B12034 จัดทำเช็ดไหมได้ตามมาตรฐานหรือใบสั่งซื้อ	1. เตรียมวัสดุวัสดุอุปกรณ์ในการทำเช็ดไหมมาตรฐานครบถ้วน 2. อธิบายวิธีการกรอเส้นไหมให้เป็นเช็ดไหมในแบบต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามมาตรฐาน 3. ทำไหมตามลักษณะการกรอเส้นไหมเป็นเช็ดได้อย่างถูกต้อง	แฟ้มสะสมผลงาน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

1. สามารถอ่านออกเขียนได้
2. มีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรกรรม
3. มีความรู้เกี่ยวกับการสาวเส้นไหม

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

- (ก) ความต้องการด้านทักษะ
1. การสาวเส้นไหมแบบพื้นฐาน
  2. การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสาวเส้นไหม
  3. การเตรียมและใช้วัสดุอุปกรณ์ในการกรอเส้นไหมเพื่อทำเช็ดไหมอย่างปลอดภัย
  4. การกรอเส้นไหมเป็นเช็ดไหม
  5. การบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานให้ครบถ้วนตามแบบฟอร์มที่กำหนด

- (ข) ความต้องการด้านความรู้
1. ความรู้เกี่ยวกับเส้นไหมชนิดต่าง ๆ ที่ได้จากการสาวไหม
  2. คุณภาพเส้นไหมตามมาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.) ที่กำหนด
  3. วิธีการสาวไหมชนิดต่าง ๆ
  4. วิธีการทำเช็ดไหมให้ได้ตามมาตรฐานและใบสั่งซื้อ

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

หลักฐานรับรองคุณภาพเส้นไหมตามมาตรฐานที่ได้รับรองจากหน่วยงานราชการ (ถ้ามี)

หลักฐานรับรองปฏิบัติงานด้านการผลิตเส้นไหม (ถ้ามี)

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

ใบประกาศนียบัตรที่ผ่านการอบรมด้านการผลิตเส้นไหม หรือในวิชาที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ง) วิธีการประเมิน

แฟ้มสะสมผลงาน (เทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ RESK : Recognition of Existing Skills and Knowledge)

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

1. การผลิตเส้นไหมที่สาวด้วยมือเป็นส่วนใหญ่มีการผลิต 4 ชนิด ได้แก่ 1) เส้นไหมหนึ่ง 2) เส้นไหมสองหรือเส้นไหมสาวเลย 3) เส้นไหมสาม 4) เส้นไหมแลง

2. เส้นไหมไทย คือ เส้นไหมที่ผลิตในประเทศไทยสาวใช้อุปกรณ์พวงสาวไหมแบบพื้นบ้านหรือแบบปรับปรุง โดยใช้แรงคนในการสาว เส้นไหมที่สาวได้มี 4 ชนิด ได้แก่ ไหมหนึ่ง ไหมสอง ไหมสาม และไหมแลง ดังนี้

2.1 ไหมหนึ่ง หมายถึง เส้นไหมไทยสาวมือที่มีลักษณะเส้นเรียบ ขนาดและสีสม่ำเสมอ สะอาดไม่มีสิ่งปลอมปน สาวได้จากเปลือกรังไหมชั้นใน หลังจากได้สาวไหมสามออกหมดแล้ว

2.2 ไหมสอง หรือไหมสาวเลย หมายถึง เส้นไหมไทยสาวมือที่ไม่เรียบ มีลักษณะเส้นไหมขนาดเส้นใหญ่กว่าไหมหนึ่ง ขนาดสม่ำเสมอ มีปุ่มปมได้บ้าง สะอาดไม่มีสิ่งปลอมปน สาวได้จากรังไหมที่ลอกปุ๋ยไหมออกแล้ว และสาวต่อเนื่องตั้งแต่เปลือกรังไหมชั้นนอกถึงชั้นในรวมกัน จนสาวเป็นไหมสองต่อไปไม่ได้

2.3 ไหมสาม หรือไหมดิบ หมายถึง เส้นไหมไทยสาวมือที่มีลักษณะเส้นไหมใหญ่มาก เนื้อหยาบ ไม่เรียบ มีปุ่มปมขนาดสม่ำเสมอ สีเข้มและสม่ำเสมอ สะอาดไม่มีสิ่งปลอมปน สาวได้จากเปลือกรังไหมชั้นนอก จนกระทั่งเส้นไหมเริ่มเป็นเส้นเรียบ

2.4 ไหมแลง หมายถึง เส้นไหมไทยสาวมือที่ไม่เรียบ และปุ่มปมมีขนาดสม่ำเสมอ สาวได้จากเปลือกรังไหมที่สาวไหมหนึ่งหรือไหมสองออกไปแล้ว

3. การสาวไหมพื้นบ้านมีขั้นตอนดังนี้

3.1 การต้มรังไหม น้ำที่ใช้ต้มรังไหมควรเป็นน้ำสะอาด ไม่ขุ่น มีความเป็นกรด-ด่างปานกลาง การต้มให้ร้อน แต่ไม่เดือด นำรังไหมที่เตรียมไว้ลงต้มในหม้อ แล้วใช้ไม้ค้ำคดรังไหมให้จม น้ำ ยกไม้ค้ำเกลี่ยรังไหมขึ้นปมเส้นไหมจะหลุดจากรังไหมติดไม้ค้ำขึ้นมา

3.2 การพันเกลียวเส้นไหม เมื่อเส้นไหมติดไม้ค้ำเกลี่ยรังไหมขึ้นมา ใช้มือรวบเส้นไหมที่ติดกับไม้ค้ำดึงขึ้นมา แล้วสอดเส้นไหมใส่รูที่อยู่ตรงกลางพวงสาวไหม ดึงขึ้นไปพันกับลูกกรอกของพวงสาวไหม 1 รอบ แล้วพันเกลียวเส้นไหม 7-9 รอบ แล้วดึงเส้นไหมผ่านพวงสาวไหมลงภาชนะ และทำการสาวไหม (ดึงเส้นไหม) จนเส้นไหมเปลือกนอกหมด

3.3 การพักรังไหม เมื่อสาวไหมเปลือกนอกหมด ให้หยุดสาวแล้วใช้กระซอน ช้อน หรือทัพพี ตักรังไหมออกจากหม้อต้มครั้งละประมาณ 15-20 รัง ผึ่งไว้บนกระดัง

4. การสาวเส้นไหมแบบพื้นบ้าน มีวิธีการสืบทอดต่อ ๆ กันมานาน มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ ดังนี้

- เครื่องสาวไหม ประกอบด้วยรอกและมูล่
- หม้อต้มรังไหม อาจใช้หม้อดิน หรือหม้ออะลูมิเนียม หรือหม้อเคลือบ
- เตาไฟ สำหรับตั้งหม้อต้มรังไหม
- ไม้ค้ำ สำหรับเกลี่ยรังไหมและเส้นใยไหม
- กระดัง สำหรับใส่รังไหม

5. การทำเช็ดไหม คือการนำเส้นไหมที่สาวได้มากรอทำเช็ดไหม (ไจไหม) โดยใช้แหล่งมาตรฐานที่มีขนาดเส้นรอบวงอยู่ในช่วง 135 - 155 เซนติเมตร โดยมีมวลแต่ละเช็ด 80 - 100 กรัม หรือตามความต้องการของลูกค้า ทำการมัดเงื่อนเส้นไหมให้เรียบร้อย โดยใน 1 เช็ดจะมีเงื่อนปลาย 2 อัน

นำเงื่อนในซึ่งเป็นเงื่อนที่เริ่มการกรอกับเงื่อนนอกซึ่งเป็นเงื่อนที่กรอเส้นไหมเสร็จมาผูกเข้ากับเชือกด้วยด้ายสีขาวที่ใช้ทำไหมมัดเงื่อนให้เรียบร้อย การกรอเส้นไหม จะทำการกรอแบบโดมอนด์ครอส (diamond cross winding) คือการกรอเส้นไหมในลักษณะที่จัดเรียงเส้นไหมให้สานเป็นตาข่าย

6. การทำไฟ หมายถึง การแบ่งส่วนเส้นไหมไทยสาวมือโดยใช้เส้นด้ายแบ่งมัดย่อยในเช็ดไหม เพื่อรักษารูปร่างของเช็ดและไม่ให้เส้นไหมพันกันเมื่อนำไปใช้ การทำไฟของเช็ดไหมที่กรอแบบโดมอนด์ครอสควรมีอย่างน้อย 6 จุด แต่ละจุดมีการร้อยเส้นด้ายเพื่อแบ่งเส้นไหมออกจากกันอย่างน้อย 4 ส่วน เหลือปลายเส้นด้ายที่ใช้ทำไฟยาวเกินความกว้างของเช็ดไม่น้อยกว่า 8 ซม. มัดปลายเส้นด้ายที่ทำไฟเป็นเส้นคู่ให้เรียบร้อย เหลือปลายด้ายถัดจากปมที่มัด 1 ซม. เส้นด้ายทำไฟมักใช้ด้ายสังเคราะห์ใยยาว เช่น ไนลอน พอลิเอสเตอร์สีขาว ขนาด 126 ± 9 ดีนิเยร์

7. เช็ดไหม หรือที่เรียกว่า ไจไหม หมายถึง เส้นไหมที่ทำการม้วนเก็บด้วยแหล่งหรืออุปกรณ์อื่น

มีขนาดรอบวงและน้ำหนักตามมาตรฐาน คือ กรอบแบบไดมอนด์ครอส มีขนาดเส้นรอบวงอยู่ในช่วง 135 ซม. ถึง 155 ซม. มีมวลแต่ละเซต 80 กรัม ถึง 100 กรัม หรือตามใบสั่งซื้อ

16. หน่วยสมรรถนะรวม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

เจ้าหน้าที่สอบพิจารณาหลักฐานของผู้เข้ารับการประเมิน ในกระบวนการประเมินเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ โดยหลักฐานต้องมีความสอดคล้องตามหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence: UoC) สมรรถนะย่อย (Element of Competence: EoC) และเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria: PC)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะB1204
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะกำหนดระบบตรวจสอบคุณภาพเส้นไหม ณ แหล่งผลิต
3. ทบทวนครั้งที่N/A
4. สร้างใหม่☒ปรับปรุง☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

- ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 ช่างงานหัตถกรรมสิ่งทอ เครื่องหนัง และวัสดุที่เกี่ยวข้อง
- ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนกรอเส้นไหม เส้นด้าย
- ISCO - 08 รหัสอาชีพ 7318 คนสาวและบิดเกลียวไหมด้วยมือ

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

มีความรู้และทักษะทางเทคนิคในการกำหนดระบบตรวจสอบคุณภาพเส้นไหมทั้งคุณลักษณะเส้นไหม และควบคุมชั้นคุณภาพ ณ แหล่งผลิตให้ได้ตามมาตรฐาน สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพเส้นไหมได้อย่างอิงตามมาตรฐาน โดยควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบคุณภาพได้

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

อาชีพการเกษตร

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

ISCO - 08 หมวดใหญ่ 7 ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

1. มกษ. 8000-2565 มาตรฐานสินค้าเกษตรเรื่อง เส้นไหมดิบ: เส้นไหมไทยสาวมือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. มกษ. 5900-2565 มาตรฐานสินค้าเกษตรเรื่อง การปฏิบัติที่ดีสำหรับการผลิตเส้นไหมดิบ เล่ม 1:เส้นไหมไทยสาวมือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
B12041 จัดตั้งชุดอุปกรณ์เพื่อการตรวจคุณลักษณะเส้นไหม เช่น ขนาดเส้นไหม น้ำหนักเช็ดไหม การจัดเรียงเส้นไหม การทำไฟไหมในเช็ดไหม ที่ผลิตในแต่ละรุ่น	1. อธิบายคุณลักษณะเส้นไหมที่ต้องตรวจสอบระหว่างการผลิตเส้นไหมในแต่ละรุ่นได้ 2. จัดเตรียมชุดอุปกรณ์เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพเส้นไหม 3. แสดงวิธีการตรวจสอบคุณภาพเส้นไหมแต่ละคุณลักษณะระหว่างการผลิตเส้นไหมแต่ละรุ่นได้	แฟ้มสะสมผลงาน
B12042 ตรวจชั้นคุณภาพเส้นไหมตามมาตรฐานได้หากมีใบสั่งซื้อ	1. อธิบายชั้นคุณภาพเส้นไหมที่กำหนดในมาตรฐานได้ 2. แสดงวิธีการตรวจสอบคุณภาพเส้นไหมตามชั้นคุณภาพที่กำหนดในมาตรฐานได้	แฟ้มสะสมผลงาน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

1. สามารถอ่านออกเขียนได้
2. มีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรกรรม
3. มีความรู้เกี่ยวกับคุณภาพเส้นไหมที่กำหนดในมาตรฐาน

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

1. การจัดการระบบตรวจสอบคุณภาพเส้นไหมระหว่างการผลิตแต่ละรุ่น
2. การจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ตรวจสอบคุณภาพเส้นไหมระหว่างการผลิตแต่ละรุ่น
3. การบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานให้ครบถ้วนตามแบบฟอร์มที่กำหนด

(ข) ความต้องการด้านความรู้

1. ความรู้เกี่ยวกับเส้นไหมแบบต่าง ๆ
2. ขั้นตอนการผลิตเส้นไหมตามมาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.) ที่กำหนด
3. วิธีการตรวจสอบคุณภาพเส้นไหม และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเส้นไหม

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

หลักฐานรับรองคุณภาพเส้นไหมตามมาตรฐานที่ได้รับรองจากหน่วยงานราชการ (ถ้ามี)

หลักฐานรับรองปฏิบัติงานด้านการผลิตเส้นไหม (ถ้ามี)

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

ใบประกาศนียบัตรที่ผ่านการอบรมด้านการผลิตเส้นไหม หรือในวิชาที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ง) วิธีการประเมิน

แฟ้มสะสมผลงาน (เทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ RESK : Recognition of Existing Skills and Knowledge)

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

1. คุณภาพเส้นไหมที่ผลิตได้เพื่อนำไปจำหน่าย ควรควบคุมและทดสอบคุณภาพเส้นไหมที่ผลิตให้ได้คุณภาพตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. ตามประเภทเส้นไหมที่ผลิต (มกษ. 8000 เส้นไหมดิบ: เส้นไหมสาวมือ) ดังนี้

คุณภาพเส้นไหมสาวมือ ตามมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 8000 เส้นไหมดิบ : เส้นไหมสาวมือ ได้กำหนดข้อกำหนดคุณภาพขั้นต่ำ ข้อกำหนดเฉพาะ และข้อกำหนดเรื่องขนาด ดังนี้

ข้อกำหนดขั้นต่ำ : เป็นเส้นไหมแท้ ขนาดเส้นรอบวงเช็ดอยู่ในช่วง - 135 -155 เซนติเมตร ต้องทำอย่างน้อย 6

จุดของเช็ดไหมที่แต่ละจุดมีการร้อยเส้นด้ายเพื่อแบ่งเส้นไหมออกจากกันอย่างน้อย 4 ส่วน ต้องเหลื่อมปลายเส้นด้ายที่ใช้ทำไฟ ให้ยาวเกินความกว้างของเช็ดไม่น้อยกว่า 8 ซม. มัดปลายเส้นด้าย กับปลายเส้นไหมของเช็ดให้เรียบร้อย

ข้อกำหนดเฉพาะ : ซึ่งมีการแบ่งชั้นคุณภาพเส้นไหมไทยสาวมือชนิดไหมหนึ่ง เป็น 3 ชั้น คือ ชั้นพิเศษ ชั้นหนึ่ง และชั้นสอง

โดยมีกำหนดเกณฑ์การยอมรับข้อบกพร่องของแต่ละชั้นคุณภาพ โดยกำหนดคะแนนเต็ม และหักคะแนนข้อบกพร่องรวมออก

ได้เป็นคะแนนชั้นคุณภาพของเส้นไหมที่ตรวจสอบ ทั้งนี้ข้อบกพร่องที่ตรวจสอบประกอบด้วย เส้นไม่เรียบ เส้นขนาดไม่สม่ำเสมอ เส้นไม่รวมตัวกัน เส้นสีไม่สม่ำเสมอ

เส้นไม่สะอาด โดยคะแนนที่หักออกแตกต่างกับตามชนิดของเส้นไหมเช่นกัน (รายละเอียดในมาตรฐานสินค้าเกษตร เส้นไหมดิบ เล่ม 1: เส้นไหมไทยสาวมือ (มกษ.8000)

ข้อกำหนดเรื่องขนาด : กำหนดเป็นรหัสขนาดเฉพาะเส้นไหมไทยสาวมือชนิดไหมหนึ่ง โดยอาจระบุเป็นจำนวนรังไหมขณะสาวเส้นไหม ขนาดดีเนียร์ (denier) หรือขนาดเท็กซ์ (tex) ตามข้อกำหนดของคู่ค้า

2. การตรวจสอบคุณภาพเส้นไหมที่ได้จากการสาวไหม จะตรวจสอบตามวิธีการทดสอบ และชักตัวอย่าง ตามวิธีการสาวเส้นไหม ซึ่งระบุในมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 8000 สำหรับ เส้นไหมดิบ จากเส้นไหมสาวมือ คุณภาพเส้นไหมที่ต้องทดสอบ ได้แก่ เป็นเส้นไหมแท้ด้วยการเผาไหม้ของเส้นใย, ขนาดเส้นรอบวงเช็ดด้วยการใช้ไม้ม้วนวัด,

การทำไต่ด้วยการตรวจพินิจ ขนาดเส้นไหม ความสม่ำเสมอสีหน้าหนักเช็ดไหมด้วยการใช้เครื่องชั่งน้ำหนัก ข้อบกพร่องในแต่ละชั้นคุณภาพด้วยการตรวจพินิจโดยใช้กระดาษสีดำ แบบบันทึกข้อบกพร่อง และเครื่องคิดเลข

16. หน่วยสมรรถนะรวม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

เจ้าหน้าที่สอบพิจารณาหลักฐานของผู้เข้ารับการประเมิน ในกระบวนการประเมินเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ โดยหลักฐานต้องมีความสอดคล้องตามหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence: UoC) สมรรถนะย่อย (Element of Competence: EoC) และเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria: PC)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ

B1205
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะ

บรรจุภัณฑ์ และการเก็บรักษาเส้นไหม
3. ทบทวนครั้งที่

N/A
4. สร้างใหม่

☒

ปรับปรุง

☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

- ISCO - 08   รหัสอาชีพ   7318   ช่างงานหัตถกรรมสิ่งทอ เครื่องหนัง และวัสดุที่เกี่ยวข้อง
- ISCO - 08   รหัสอาชีพ   7318   คนกรอเส้นไหม เส้นด้าย
- ISCO - 08   รหัสอาชีพ   7318   คนสาวและบิดเกลียวไหมด้วยมือ

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

มีความรู้และทักษะทางเทคนิคในการปฏิบัติงานบรรจุหีบห่อเส้นไหม บรรจุภัณฑ์สำหรับบรรจุ และการเก็บรักษาเส้นไหม ให้คงคุณภาพเส้นไหมได้ดี สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวข้องกับบรรจุภัณฑ์ การบรรจุหีบห่อ และเก็บรักษาเส้นไหมได้ โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ได้ด้วยตนเอง สามารถควบคุมกระบวนการทำงานและประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองได้

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

อาชีพการเกษตร

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

ISCO - 08 หมวกใหญ่ 7 ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

1. มกษ. 8000-2565 มาตรฐานสินค้าเกษตรเรื่อง เส้นไหมดิบ: เส้นไหมไทยสาวมือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. มกษ. 5900-2565 มาตรฐานสินค้าเกษตรเรื่อง การปฏิบัติที่ดีสำหรับการผลิตเส้นไหมดิบ:เส้นไหมไทยสาวมือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
B12051 ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ป้องกันความเสียหายของเส้นไหมได้ระหว่างการขนส่งหรือจัดเก็บเส้นไหม	1. เลือกบรรจุภัณฑ์เหมาะสมต่อการเก็บรักษาเส้นไหม และป้องกันความเสียหายขณะขนส่งได้อย่างเหมาะสม 2. คัดแยกชนิด และขนาดเส้นไหมก่อนบรรจุในบรรจุภัณฑ์ และระบุชนิดและขนาดที่หีบห่ออย่างชัดเจน	แฟ้มสะสมผลงาน

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
B12052 มีรายละเอียดข้อมูลของเส้นไหมดิบบนบรรจุภัณฑ์	- ระบุข้อมูลสำคัญในแต่ละครั้งของการผลิตเส้นไหมได้ครบถ้วน ได้แก่ - พันธุ์ไหม หรือ กลุ่มพันธุ์ไหม - เดือน ปี ที่ผลิตเส้นไหม และรุ่นที่ผลิต - ชนิด ขนาดเฉลี่ย - และน้ำหนักของเส้นไหมที่ผลิตได้แต่ละครั้ง - จำนวนรังไหมต่อการสาวเส้นไหมแต่ละขนาด - ตรวจสอบข้อมูลเส้นไหมที่แสดงบนบรรจุภัณฑ์ให้มีความถูกต้อง และครบถ้วน	แฟ้มสะสมผลงาน
B12053 มีระบบป้องกันความเสียหายต่อเส้นไหมในระหว่างการจัดเก็บในสต็อก	- ควบคุมสภาพการเก็บรักษาเส้นไหมให้สามารถคงคุณภาพเส้นไหมระหว่างการจัดเก็บได้ดี - ป้องกันการเข้าทำลายของแมลงและหนู และการป้องกันเส้นไหมเสื่อมคุณภาพจากแสงแดด อุณหภูมิ และความชื้น ตามมาตรการที่กำหนด	แฟ้มสะสมผลงาน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

- สามารถอ่านออกเขียนได้
- มีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรกรรม
- มีความรู้เกี่ยวกับการบรรจุภัณฑ์และเก็บรักษาเส้นไหมดิบเพื่อรอจำหน่าย

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

- การบรรจุเส้นไหมโดยเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ได้ถูกต้อง
- การใช้เครื่องมือเพื่อบรรจุเส้นไหมในบรรจุภัณฑ์
- การเก็บรักษาเส้นไหมดิบเพื่อรอจำหน่ายในสต็อก
- การลงข้อมูลรายละเอียดเส้นไหมบนบรรจุภัณฑ์
- การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการสื่อสารกับผู้ร่วมงานให้เข้าใจ
- การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเส้นไหมให้ครบถ้วนตามแบบฟอร์มที่กำหนด

(ข) ความต้องการด้านความรู้

- คุณภาพเส้นไหมที่นำมาบรรจุในบรรจุภัณฑ์
- บรรจุภัณฑ์ที่ใช้บรรจุเส้นไหม และรายละเอียดข้อมูลเส้นไหมที่ต้องแสดงบนบรรจุภัณฑ์
- วิธีการบรรจุหีบห่อเส้นไหมในบรรจุภัณฑ์
- วิธีและสภาพการเก็บรักษาเส้นไหมในบรรจุภัณฑ์ระหว่างจัดเก็บในสต็อก

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

หลักฐานรับรองคุณภาพเส้นไหมตามมาตรฐานที่ได้รับรองจากหน่วยงานราชการ (ถ้ามี)

หลักฐานรับรองปฏิบัติงานด้านการผลิตเส้นไหม (ถ้ามี)

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

ใบประกาศนียบัตรที่ผ่านการอบรมด้านการผลิตเส้นไหม หรือในวิชาที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ง) วิธีการประเมิน

แฟ้มสะสมผลงาน (เทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิจา RESK : Recognition of Existing Skills and Knowledge)

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

การพิจารณาเข้าสู่กระบวนการประเมินสมรรถนะให้ใช้หลักฐานการปฏิบัติงานหรือหลักฐานความรู้ตามที่ระบุ

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

1. คุณภาพเส้นไหม ที่ตรวจสอบก่อนที่จะบรรจุหีบห่อต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 8000 เส้นไหมดิบ : เส้นไหมไทยสาวมือ

ซึ่งได้กำหนดข้อกำหนดคุณภาพขั้นต้น และข้อกำหนดเฉพาะ ดังนี้

1.1 ข้อกำหนดขั้นต้น : เป็นเส้นไหมแท้ ขนาดเส้นรอบวงเช็ดอยู่ในช่วง - 135 -155 เซนติเมตร ต้องทำไปอย่างน้อย 6 จุดของเช็ดไหมที่กรอบแบบโดมอนด์ครอส แต่ละจุดมีการร้อยเส้นด้ายเพื่อแบ่งเส้นไหมออกจากกันอย่างน้อย 4 ส่วน ต้องเหลื่อมปลายเส้นด้ายที่ใช้ทำไฟ ให้ยาวเกินความกว้างของเช็ดไม่น้อยกว่า 8 ซม.

มัดปลายเส้นด้าย กับปลายเส้นไหมของเช็ดให้เรียบร้อย

1.2 ข้อกำหนดเฉพาะ : ซึ่งมีการแบ่งชั้นคุณภาพตามเกณฑ์การยอมรับข้อบกพร่องโดยกำหนดคะแนนเต็ม 100 คะแนน และหักคะแนนข้อบกพร่องรวมออกได้เป็นคะแนนชั้นคุณภาพของเส้นไหมที่ตรวจสอบ ชนิดไหมหนึ่ง ทั้งนี้ข้อบกพร่องที่ตรวจสอบประกอบด้วย เส้นไหมเรียบ เส้นขนาดไม่สม่ำเสมอ เส้นไม่รวมตัวกัน เส้นสีไม่สม่ำเสมอ เส้นไม่สะอาด โดยคะแนนที่หักออกแตกต่างกับตามชนิดของข้อบกพร่อง

1.3 ข้อกำหนดเรื่องขนาด : กำหนดเป็นดีเนียร์ (denier) หรือ tex หรือจำนวนรังไหมที่ใช้ในการสาว

ค่าดีเนียร์ เป็น หน่วยวัดขนาดหรือความหนาแน่นเชิงเส้น (linear density) ของเส้นไหม มีค่าเท่ากับน้ำหนักเป็นกรัม ต่อความยาวของเส้นไหม 9,000 เมตร เช่น เส้นไหม 2 ดีเนียร์ หมายถึง เส้นไหมยาว 9,000 เมตรหนัก 2 กรัม เป็นต้น

2. บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมต่อการเก็บรักษาเส้นไหม ควรแห้ง สะอาด มีคุณสมบัติสามารถป้องกันเส้นไหมจากความชื้น การเข้าทำลายของแมลง และความเสียหายขณะขนส่งได้อย่างเหมาะสม เช่น เก็บในถุงพลาสติก หรือห่อผ้า เพื่อป้องกันมด หนู เป็นต้น

และต้องปราศจากกลิ่นและสิ่งแปลกปลอมที่มีผลกระทบต่อคุณภาพ เส้นไหมในแต่ละบรรจุภัณฑ์ ต้องมีความสม่ำเสมอทั้งในเรื่องของคุณภาพ ขนาดเส้นไหม และน้ำหนักต่อเช็ดเรียงอย่างเป็นระเบียบ ส่วนของเส้นไหมที่มองเห็นได้จากภายนอกบรรจุภัณฑ์ ต้องต้องเป็นตัวแทนของเส้นไหมทั้งหมดในบรรจุภัณฑ์นั้น

3. สภาพการเก็บรักษาเส้นไหมควรควบคุมให้สามารถคงคุณภาพเส้นไหมได้ดี เช่น ในสถานที่ที่แห้ง สะอาด และจัดเก็บแยกเป็นสัดส่วน

4. ข้อมูลที่จำเป็นต้องบันทึกเกี่ยวกับเส้นไหมบนบรรจุภัณฑ์ มี 2 ส่วน คือ ข้อมูลที่ต้องแสดงบนบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ ชื่อเส้นไหม ชื่อพันธุ์ไหม ชนิดเส้นไหม รหัสขนาด หรือขนาด ชั้นคุณภาพ (ถ้ามี) จำนวนเช็ด และน้ำหนักบรรจุสุทธิ (กรัมหรือกิโลกรัม) เดือน ปี ที่ผลิต ชื่อและที่ตั้งของสถานที่ผลิต และข้อมูลเพื่อการจัดเก็บ ได้แก่ พันธุ์ไหม หรือ กลุ่มพันธุ์ไหม เดือนปีที่ผลิตเส้นไหม ชนิด ขนาดเฉลี่ย และน้ำหนักของเส้นไหมที่ผลิตได้แต่ละครั้ง จำนวนรังไหมต่อการสาวเส้นไหมแต่ละขนาด

16. หน่วยสมรรถนะรวม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

พิจารณาหลักฐานของผู้เข้ารับการประเมิน ในกระบวนการประเมินเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเพื่อการรับรองคุณวุฒิจาวิชาชีพ

โดยหลักฐานต้องมีความสอดคล้องตามหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence: UoC) สมรรถนะย่อย (Element of Competence: EoC) และเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria: PC)